

K E N D E L S E

De Forenede Dampvaskerier A/S
(advokat Jesper Fabricius, Hellerup)

mod

Ringkøbing-Skjern Kommune
(advokat Henrik Holtse, København)

Ved udbudsbekendtgørelse nr. 2019/S 015-031391 af 18. januar 2019 og supplerende udbudsbekendtgørelse nr. 2019/S 032-072726 af 12. februar 2019 udbød Ringkøbing-Skjern Kommune som offentligt udbud efter udbudsloven en rammeaftale om levering af vask og lejeløsning af beklædning til ”Sundhed & Omsorg” i kommunen. I beskrivelsen af udbuddet i udbudsbekendtgørelsen er det bl.a. anført, at udbuddet omfatter levering af vask og lejeløsning af tøj til sundhedsfagligt personale i Ringkøbing-Skjern Kommune, og at ”Sidste års forbrug var ca. 2 600 000 DKK”. Rammeaftalen skulle indgås med en enkelt aktør og havde en varighed på 6 år. Tildelingskriteriet var ”Pris”.

Ved udløbet af fristen for afgivelse af tilbud den 22. februar 2019 havde De Forenede Dampvaskerier A/S (herefter DFD) og Berendsen Textil Service A/S (herefter Berendsen) afgivet tilbud. Den 28. marts 2019 besluttede Ringkøbing-Skjern Kommune at indgå kontrakt med Berendsen, og kontrakten blev indgået den 3. juni 2019.

Den 8. april 2019 indgav DFD klage til Klagenævnet for Udbud over Ringkøbing-Skjern Kommune. DFD fremsatte ved klagens indgivelse anmodning om, at klagenævnet i medfør af lov om Klagenævnet for Udbud § 12, stk. 2,

skulle beslutte, at klagen skulle have opsættende virkning. Den 8. maj 2019 besluttede klagenævnet ikke at tillægge klagen opsættende virkning, da betingelsen om "fumus boni juris" ikke var opfyldt.

Klagen har været behandlet skriftligt.

DFD har endeligt nedlagt følgende påstande:

Påstand 1a

Klagenævnet skal konstatere, at Ringkøbing-Skjern Kommune har handlet i strid med principperne om ligebehandling og gennemsigtighed i udbudslovens § 2, stk. 1, ved at afvise DFD's tilbud som ukonditionsmæssigt.

Påstand 1b (subsidiær til påstand 1a)

Klagenævnet skal konstatere, at Ringkøbing-Skjern Kommune har handlet i strid med principperne om ligebehandling og gennemsigtighed i udbudslovens § 2, stk. 1, ved på den ene side at have forkastet tilbuddet fra DFD som ukonditionsmæssigt med henvisning til, at den T-shirt, som DFD tilbød, var gennemsigtig, mens Ringkøbing-Skjern Kommune har undladt at afvise tilbuddet fra Berendsen som ukonditionsmæssigt, selv om den T-shirt, som Berendsen tilbød, også var gennemsigtig.

Påstand 2

Klagenævnet skal konstatere, at Ringkøbing-Skjern Kommune har handlet i strid med principperne om ligebehandling og gennemsigtighed i udbudslovens § 2, stk. 1, og med udbudslovens § 160, stk. 1, ved i forbindelse med tildeling af rammeaftalen at have lagt vægt på forhold, der ikke lovligt kunne tillægges betydning ved tildelingsbeslutningen.

Påstand 3

Klagenævnet skal konstatere, at Ringkøbing-Skjern Kommune har handlet i strid med principperne om ligebehandling og gennemsigtighed i udbudslovens § 2, stk. 1, og med udbudslovens §§ 161 og 162, stk. 1, ved at tildele rammeaftalen til Berendsen, selv om Berendsen ikke har afgivet det økonomisk mest fordelagtige tilbud på grundlag af det fastsatte tildelingskriterium i udbudsbetingelsernes punkt 1.12.

Påstand 4

Klagenævnet skal konstatere, at Ringkøbing-Skjern Kommune har handlet i

strid med kravene til begrundelse i udbudslovens § 171, stk. 4, idet kommunen i sin tildelingsbeslutning af 28. marts 2019 dels som led i begrundelsen har anført forhold, der ikke lovligt kunne tillægges betydning ved tildelingen, dels har givet en utilstrækkelig begrundelse for den trufne tildelingsbeslutning.

Påstand 5

Klagenævnet skal konstatere, at Ringkøbing-Skjern Kommune har handlet i strid med udbudslovens § 2 ved ikke at tilrettelægge og gennemføre evalueringen af de indkomne tilbud på en måde, der sikrede ligebehandling og gennemsigtighed for tilbudsgiverne, idet

- a) kommunen i strid med udbudslovens § 2 og § 5, stk. 3, tillod, at kommunikation om grundlæggende elementer i tilbuddet skete mundtligt, og/eller at kommunikation om ikke-grundlæggende elementer blev foretaget mundtligt, uden at kommunen foretog en tilstrækkelig dokumentation af kommunikationen,
- b) kommunen ikke sikrede sig, at den nedsatte brugergruppe havde samme sammensætning under gennemførelsen af evalueringen af DFD's og Berendsens tilbud og ej heller på anden vis sikrede sig, at evalueringen af de to tilbud (herunder de indleverede vareprøver) blev gennemført efter klare og ensartede retningslinjer og på en forsvarlig måde,
- c) kommunen ikke udfærdigede en skriftlig evalueringsrapport, der dokumenterede kommunens fremgangsmåde og overvejelser i forbindelse med evalueringen og den trufne tildelingsbeslutning, og idet
- d) kommunen ikke opbevarede de vareprøver, som tilbudsgiverne som del af deres tilbud indleverede til dokumentation for opfyldelsen af udbudsbetingelsernes krav, i en passende periode under og efter evalueringen eller på anden måde sikrede sig en dokumentation for disse vareprøver, som var forsvarlig i forhold til den betydning, gennemgangen af vareprøverne blev tillagt ved evalueringen af tilbuddene.

Påstand 6

Klagenævnet skal annullere Ringkøbing-Skjern Kommunes beslutning af 28. marts 2019 om at tildele kontrakten til Berendsen.

Ringkøbing-Skjern Kommune har nedlagt påstand om, at klagen ikke tages til følge.

Klagenævnet har den 9. april 2019 meddelt Ringkøbing-Skjern Kommunes kontraktpart, Berendsen, at det er muligt at intervenere i sagen, jf. lov om Klagenævnet for Udbud § 6, stk. 3.

Berendsen har ikke besvaret klagenævnets henvendelse.

Sagens nærmere omstændigheder

Af udbudsbetingelserne fremgår, at kommunen ville tildele rammeaftalen på grundlag af tildelingskriteriet ”Pris”:

”...
Pris

Ordren vil blive givet til den tilbudsgiver, som afgiver det billigste tilbud – laveste pris

Såfremt tilbudsgiver står lige, vil der ske lodtrækning med deltagelse af de tilbudsgivere, der har afgivet ens priser.
...”

Ringkøbing-Skjern Kommune fastsatte en række mindstekrav til det tøj, der skal leveres i udbudsbetingelserne:

”...
2. Krav

2.1 Generelt

...

- Alle produkter skal kunne leveres i standardmål fra str. S – XXXXL.
- Der må ikke forekomme afvigelser i størrelser, der ligger uden for tolerance og krymp op til 3 %). Tolerance er op til +/- 4 cm. Såfremt afvigelser derudover forekommer, skal der ske udskiftning for den enkelte medarbejder.
- Det valgte tøj skal kunne leveres i tilsvarende udgaver til gravide medarbejdere
- Den enkelte medarbejder sammensætter sin egen beklædningspakke ud fra det samlede, valgte sortiment. Det er derfor ikke et krav, at alle medarbejdere skal have en ensartet beklædningspakke.

...

2.4 T-shirts

- Der ønskes t-shirts af blandingsmateriale – bomuld/polyester (60/40) for at bibeholde pasform og størrelse efter mange gange vask
- Farver: der skal være mulighed for valg af to farver uden ekstra beregning
- Der skal være harmoni mellem t-shirtstørrelser og længde, således at t-shirts i store størrelser har en relativ mindre forøgelse i længden.
- T-shirts'ene skal være med korte ærmer (over albue/lige over albue)
- T-shirt må ikke være gennemsigtige.
- T-shirt skal være åndbare.
- Trænings t-shirt skal være svedtransporterende.

2.5 Busseronne

- ...
- Der skal være mulighed for justering af vidde i ryggen
- ...
- Der skal ligeledes være mulighed for valg af unisex-model med samme krav til farve, bevægelsesfrihed, lommer og krave, og i passende længde.

2.6 Jakke

- ...
- ...
- Jakken skal have elastiksnøre i bunden
- ...
- ...”

Følgende fremgår desuden af udbudsbetingelserne:

”...

2.26 IT-system

Tilbudsgiver skal tilbyde et webbaseret It system som samtlige beklædningsansvarlige i Ringkøbing-Skjern Kommune hurtigt kan få adgang til. Tjenesten skal tilbydes som en integreret del af aftalen og skal indgå uden omkostninger for Ringkøbing-Skjern Kommune uanset antallet af brugere. ...

Systemet skal gøre det muligt for Ringkøbing-Skjern Kommunes institutioner at overskue og overvåge samtlige beklædningsprodukter og hvilke

medarbejdere, der indgår i løsningen.

...

Systemet skal som minimum kunne håndtere følgende:

Beklædningsansvarlig skal kunne til og afmelde medarbejdere og tøj.

Beklædningsansvarlig skal kunne overvåge tøj i cirkulation.

Beklædningsansvarlig skal kunne kontrollere og justere beholdning.

Beklædningsansvarlig skal kunne se information om tøjet

Beklædningsansvarlig skal have mulighed for at printe en samlet oversigt over tilmeldte medarbejdere samt den enkelte medarbejders beklædningspakke.

Beklædningsansvarlig skal kunne trække statistik over hvad der over en given periode er blevet bestilt, afmeldt mm. Perioden skal kunne fastsættes af den enkelte beklædningsansvarlige (gælder dog ikke afmeldte medarbejdere).

Se leverancesteder og leveringstidspunkt.

Få et overblik over bortkommet tøj på hver enkelt medarbejder eller afdeling / institution.

2.27 Fremvisning af tøj og IT-system.

For at kunne vurdere at tøjet/IT-systemet opfylder kravene, vil der inden tilbudsevaluering blive holdt fremvisning af det tilbudte tøj/IT-system.

Ordregiver ønsker at se og prøve tøj, der er vasket min 10 gange, og i forskellige størrelser.

...”

Under udbuddet blev der stillet en række spørgsmål, og kommunen svarede bl.a. på følgende:

”Spørgsmål 4:

Fremvisning af IT og tøj

Er det korrekt forstået, at der ved fremvisning af tøj og IT system, alene vurderes på konditionsmæssighed?

Svar:

Dette er korrekt.

...

Spørgsmål 33:

Vil Ordregiver uddybe punkt 2.27 fremvisning af tøj og IT-system. Hvor

lang tid afsættes der pr. tilbud [...] til hhv. fremvisning af tøj og præsentation af IT-system?

Svar:

Der afsættes ca. 1 time til fremvisning og præsentation – 45 min. Til tøjet og 15 til systemet.”

Ved udløbet af fristen for at afgive tilbud den 12. marts 2019 havde DFD og Berendsen afgivet tilbud. Den 28. marts 2019 besluttede Ringkøbing-Skjern Kommune at tildele kontrakten til Berendsen. Af underretningen fremgår:

”...

Ringkøbing-Skjern kommune erklærer De Forenede Dampvaskerier's tilbud for ukonditionsmæssigt, idet tøjet ved gennemsyn / afprøvning ikke levede op til minimumskrav i kapitel 2.

Minimums krav som ikke er opfyldt:

På busseronne er der ikke mulighed for justering af vidde i ryggen, samt at hvide t-shirts er gennemsigtige.

Derudover er der problemer med proportions forholdene, der er forkerte, og der er ingen harmoni i forholdene. Tøjet er generelt for småt i størrelserne.

Evalueringsens udfald medfører, at Ringkøbing-Skjern Kommune agter at indgå kontrakt med:

Berendsen A/S.

Den totale varesum for det vindende tilbud er 2.515.362,20 kr.
Stand-still periode på 10 dage i perioden 29.3. – 9.4.2019.”

DFD afgav et tilbud på 2.211.172,60 kr., der således var 304.189,60 kr. billigere end Berendsens tilbud

DFD fremsatte den 2. april 2019 indsigelser mod, at virksomhedens tilbud var erklæret ukonditionsmæssigt, og opfordrede til, at kommunen omgjorde tildelingsbeslutningen.

Ringkøbing-Skjern Kommune fastholdt ved brev af 8. april 2019 tildelingsbeslutningen og henviste til den tidligere meddelte begrundelse for, at DFD's

tilbud var ukonditionsmæssigt.

DFD har oplyst, at virksomhedens fremvisning af tøj og it-system blev afholdt den 18. marts 2019. DFD afleverede vareprøverne til kommunens brugergruppe, og DFD var efter kommunens ønske ikke selv til stede, da brugergruppen gennemgik vareprøverne med henblik på at konstatere, om DFD's tilbud var konditionsmæssigt. DFD præsenterede it-systemet "Mit DFD" for brugergruppen. DFD fik efter fremvisningen besked om at tage sine vareprøver med hjem igen.

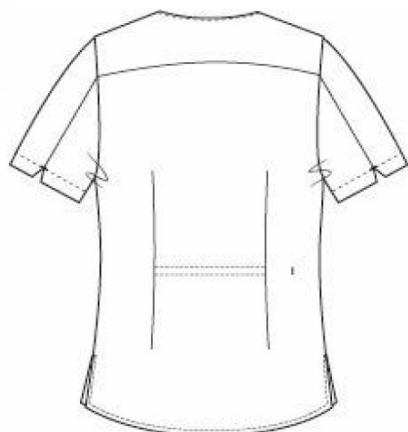
Kommunen har bekræftet, at brugergruppen afholdt møde den 18. marts 2019, hvor DFD's tilbudte tøj blev gennemgået, og it-systemet blev fremvist. Det var brugergruppens vurdering, der efterfølgende dannede grundlag for kommunens beslutning om at afvise tilbuddet fra DFD. Der blev senere afholdt et andet brugergruppemøde, hvor det tilbudte tøj fra Berendsen blev gennemgået. Konklusionen fra denne gennemgang var, at dette tilbud opfyldte alle mindstekrav. Kommunens tildelingsbeslutning er således baseret på, at der kun var ét konditionsmæssigt tilbud.

Af et produktark, som indgik i tilbuddet fra DFD, fremgår:

"...
Busseronne/Tunika, damemodel
...
Beskrivelse
... Taljeregulering med elastik i ryggen..."

Der var bl.a. indsat følgende tegning ved beskrivelsen af busseronnen:

"

”

Der blev desuden tilbudt en ”Busseronne, unisexmodel”, hvor det af beskrivelsen bl.a. fremgår: ”Taljeregulering med spænde i siden og trykknapper”. Der var bl.a. indsat følgende tegning:

”

”

Der blev endvidere tilbudt en kortærmet T-shirt, unisexmodel. Af beskrivelsen til T-shirten fremgår bl.a., at T-shirten har gennemgået en forkrympningsproces ved meget høje temperaturer, både før og efter indfarvningen, for ekstra stabilitet og lang levetid. Til T-shirten var indsat følgende tegninger:

”T-shirt – kortærmet, unisexmodel

”

Produktarket indeholder flere jakker, men der er i arkets position 17 følgende jakke:

”Quiltet inderjakke

...

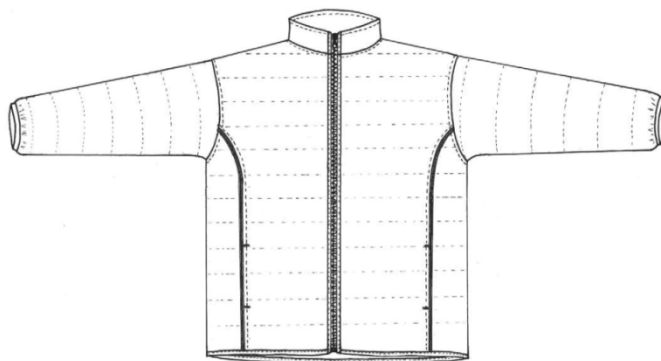
Beskrivelse

[det er ikke beskrevet, at der er elastiksnøre i bunden]

...”

Der er bl.a. indsat følgende tegning ved beskrivelsen af jakken:

”

”

DFD har under sagen fremlagt både fotos og fysiske eksemplarer af en busseronne, damemodel, og en jakke, og DFD har oplyst, at der er tale om en busseronne og en jakke, som er eksemplarer af den vareprøve, som blev indleveret til Ringkøbing-Skjern Kommune sammen med tilbuddet.

Teknologisk Institut har den 29. april 2019 afgivet en udtalelse på foranledning af DFD:

”...

Vurdering af udbud på t-shirt

I forbindelse med EU-udbuddet på vask/lejeløsning af beklædning til Ringkøbing-Skjern Kommune har De Forenede Dampvaskerier bedt Teknologisk Institut om en faglig udtalelse i forhold til kravet om at den pågældende T-shirt ikke må være gennemsigtig. Hermed følger vores vurdering af kravformuleringen:

Der findes os bekendt ikke nogen standard eller fastlagt norm for, hvordan en T-shirts gennemsigtighed vurderes. Gennemsigtigheden afhænger af flere elementer som f.eks. strikmetode, masketæthed og kvadratmetervægt. En hvid T-shirt i normal udførelse vil ofte være gennemsigtig i en eller anden udstrækning (mere eller mindre gennemsigtig). På den baggrund er et krav om, at en T-shirt ikke må være gennemsigtig, ikke egnet som et absolut krav. Man kunne i stedet have opstillet en række målbare kriterier som sammenlagt ville kunne give en mere konkret og faglig vurdering af et tekstils gennemsigtighed som nævnt ovenfor.

...”

DFD har fremlagt skærmpoint fra virksomhedens it-system, som efter det oplyste viser, at systemet opfylder mindstekravene om, at ”Beklædningsansvarlig skal have mulighed for at printe en samlet oversigt over tilmeldte medarbejdere samt den enkelte medarbejders beklædningspakke” og ”Se leverancesteder og leveringstidspunkt”, jf. udbudsbetingelsernes pkt. 2.26.

Den 26. april 2019 anmodede DFD om aktindsigt i dele af Berendsens tilbud, herunder den fysiske vareprøve af den tilbudte T-shirt. Ringkøbing-Skjern Kommune gav afslag på aktindsigtsanmodningen. DFD klagede over denne afgørelse til klagenævnet, der den 24. juni 2019 traf afgørelse om, at DFD skulle meddeles fuld aktindsigt i de anmodede oplysninger, herunder de fysiske vareprøver.

Efter modtagelsen af den fysiske vareprøve af T-shirten fra Berendsen har DFD den 31. juli 2019 bedt Teknologisk Institut om at undersøge de to T-shirts og besvare følgende spørgsmål:

”...

2 KVADRATMETERVÆGT

- 2.1 Teknologisk Institut bedes kort beskrive, hvad et tekstils kvadratmetervægt viser?
- 2.2 Teknologisk Institut bedes oplyse DFD's T-shirts kvadratmetervægt?
- 2.3 Teknologisk Institut bedes oplyse Berendsens T-shirts kvadratmetervægt?
- 2.4 Hvis der er en forskel på kvadratmetervægten for de to T-shirts, bedes Teknologisk Institut uddybe, (i) hvad denne forskel kan skyldes (fx fejkilde, vask, almindeligt slid, størrelsesforskel mv.) samt (ii) om forskellen efter et fagligt skøn kan antages at betyde, at den ene T-shirt – alt andet lige – er mere gennemsigtig end den anden samt i givet fald hvilken der er mest gennemsigtig?

3 MASKETÆTHED

- 3.1 Teknologisk Institut bedes beskrive, hvad et tekstils masketæthed viser?
- 3.2 Teknologisk Institut bedes oplyse DFD's T-shirts masketæthed?
- 3.3 Teknologisk Institut bedes oplyse Berendsens T-shirts masketæthed?
- 3.4 Hvis der er en forskel på masketætheden for de to T-shirts, bedes Teknologisk Institut uddybe, hvad denne forskel kan skyldes (fx fejkilde, vask, almindeligt slid, størrelsesforskel mv.) samt (ii) om forskellen efter et fagligt skøn kan antages at betyde, at den ene T-shirt – alt andet lige – er mere gennemsigtig end den anden samt i givet fald hvilken der er mest gennemsigtig?

4 FIBERINDHOLD

- 4.1 Teknologisk Institut bedes beskrive, hvad et tekstils fiberindhold viser?
- 4.2 Teknologisk Institut bedes oplyse DFD's T-shirts fiberindhold?
- 4.3 Teknologisk Institut bedes oplyse Berendsens T-shirts fiberindhold?
- 4.4 Hvis der er en forskel på fiberindhold i de to T-shirts, bedes Teknologisk Institut uddybe, (i) hvad denne forskel kan skyldes (fx fejkilde, vask, almindeligt slid, størrelsesforskel mv.) samt (ii) om forskellen efter et fagligt skøn kan antages at betyde, at den ene T-shirt – alt andet lige – er mere gennemsigtig end den anden samt i givet fald hvilken der er mest gennemsigtig?

5 STRIKKEMETODE

- 5.1 Teknologisk Institut bedes beskrive, hvad et tekstils strikkemetode viser?
- 5.2 Teknologisk Institut bedes oplyse DFD's T-shirts strikkemetode?

- 5.3 Teknologisk Institut bedes oplyse Berendsens T-shirts strikkemetode?
- 5.4 Hvis der er en forskel på strikkemetoden for de to T-shirts, bedes Teknologisk Institut uddybe, (i) hvad denne forskel kan skyldes (fx fejlkilde, vask. almindeligt slid, størrelsesforskel mv.) samt (ii) om forskellen efter et fagligt skøn kan antages at betyde, at den ene T-shirt – alt andet lige – er mere gennemsigtig end den anden samt i givet fald hvilken der er mest gennemsigtig?

6 SAMMENFATTENDE VURDERING OG EVT. ØVRIGE FORHOLD

Er det sammenfattende Teknologisk Instituts faglige vurdering ud fra besvarelsen af de ovenfor anførte spørgsmål, at DFD's T-shirt og Berendsens T-shirt er udført i samme stof eller i hvert fald stof med samme egenskaber i relation til de undersøgte parametre?

Er det Teknologisk Instituts faglige vurdering ud fra besvarelsen af de ovenfor anførte spørgsmål og en fagmæssig bedømmelse af de to T-shirts, at DFD's T-shirt og Berendsens T-shirt er lige gennemsigtige, eller er det Teknologisk Instituts faglige vurdering, at den ene er mere gennemsigtig end den anden og – i sidstnævnte fald – hvilken er mest gennemsigtig?"

Den 6. august 2019 har Teknologisk Institut udtalt følgende:

"...

2. Kvadratmetervægt

2.1 Det angiver vægten af en kvadratmeter stof

2.2 224 g/m²

2.3 221 g/m²

2.4 Forskellen kan skyldes, at den ene T-shirt er vasket flere gange end den anden, men det vurderes, at forskellen ligger inden for den variation, som naturligt vil kunne være mellem to T-shirts fra samme produktion. Efter vores faglige vurdering vil forskellen ikke give anledning til nogen synbar forskel i relation til gennemsigtigheden.

3. Masketæthed

3.1 Dette angiver hvor tæt T-shirten er strikket

3.2 Maskestave = 130 per 10 cm, Maskerække = 220 per 10 cm

3.3 Maskestave = 126 per 10 cm, Maskerække = 216 per 10 cm

3.4 Forskellen kan skyldes, at den ene T-shirt er vasket flere gange end den anden, men det vurderes, at forskellen ligger inden for den variation, som naturligt vil kunne være mellem to T-shirts fra samme produktion. Efter vores faglige vurdering vil

forskellen ikke give anledning til nogen synbar forskel i relation til gennemsnitligheden.

4. Fiberindhold

4.1 Dette angiver andelen af hver fiber

4.2 40,66 % polyester, 59,34 % bomuld

4.3 43,17 % polyester, 56,83 % bomuld

4.4 Forskellen kan skyldes at denne ene T-shirt er vasket flere gange og noget af bomulden kan være vasket ud og derfor giver det en højere andel af polyester ved analysen. Men det vurderes, at forskellen ligger inden for den variation, som naturligt vil kunne være mellem to T-shirts fra samme produktion. Efter vores faglige vurdering vil forskellen ikke give anledning til nogen synbar forskel i relation til gennemsnitligheden.

5. Strikkemetode

5.1 Strikkemetode fortæller hvordan konstruktionen er på varen altså hvordan den er strikket.

5.2 Single Jersey

5.3 Single Jersey

5.4 Ikke relevant da stikkemetoderne er identiske.

6. Sammenfattende vurdering og evt. Øvrige forhold

6.1 Ud fra vores vurdering har de 2 T-shirt de samme egenskaber

6.2 Så vidt vi er bekendt findes der ikke nogen standard til måling af gennemsnitlighed. Efter vores bedst faglige skøn er de konstaterede forskelle mellem de to T-shirts så minimale, at de ikke bør bevirke nogen synbar forskel i relation til gennemsnitlighed.

...”

Under klagesagen har DFD indhentet følgende erklæring fra den medarbejder hos DFD, der forestod præsentationen af it-systemet for kommunen. Medarbejderen er efter det oplyste ikke længere ansat hos DFD og var det heller ikke, da erklæringen blev afgivet:

”...

Jeg var med til DFD's fremvisning af tøj og IT-system for Ringkøbing-Skjern Kommune den 18. marts 2019, hvor jeg havde ansvaret for at præsentere det tilbudte IT-system til kommunens brugergruppe.

Under fremvisningen brugte brugergruppen meget længere tid på afprøvnings af tøjet end kommunen på forhånd havde planlagt, hvorfor der kun blev afsat 10 minutter til præsentationen IT-løsningen mod oprindelige lovede 15 minutter. Præsentationen blev derfor meget presset som følge

af kommunens ændring af den afsatte tid. Det var endvidere under præsentationen svært for, at få lov til at give en sammenhængende præsentation af det tilbudte IT-system, idet kommunens brugergruppe primært stillede stærkt kritiske spørgsmål til den bestående beklædnings- og IT-løsning, som DFD på daværende tidspunkt leverede til kommunen, og ikke til den nye løsning, der var omfattet af tilbuddet.

Til brug for præsentationen havde jeg log-in med til hhv. Fredericia Kommunes og Esbjerg Kommunes IT-systemer, som svarer til den løsning, som var indeholdt i vores tilbud. På grund af den meget pressede tidsramme og de mange kritiske spørgsmål til den tidligere leverede beklædnings- og IT-løsning nåede jeg dog aldrig at demonstrere hele systemet, eller alle de funktioner, som Kommunen havde stillet krav om, og som er indeholdt i den tilbudte løsning.

Jeg erindre ikke, at jeg under præsentationen skulle have givet udtryk for, at jeg ikke kunne demonstrere samtlige funktioner, som systemet skulle indeholde, eller at systemet ikke på tidspunktet for præsentationen indeholdt de krævede funktioner.
...”

Den pågældende medarbejder indlagde desuden en kort beskrivelse af forløbet i DFD's kontaktrapport den 19. marts 2019. Af beskrivelsen fremgår:

”...

Da de har prøvet tøjet i over 55 minutter, 10 mere end ønsket af kommunen, stikker [...] hovedet ind til mig og ytre at: Det er meget skidt, der er alt for lidt tid til at de alle kan nå at prøvet alt tøjet – om det er okay, at de bruger yderligere noget tid. Jeg fortæller hende igen, at det havde vi jo fortalt dem, men tilføjer at jeg ikke nogen bagkant har, så det skal bare tage den tid de har behov for, hvortil hun ytre at ellers må vi bare springe mitDFD delen over. Jeg understreger, at det vil jeg være frygteligt ked af, så det skal vi finde tid til.

Efter de [tøjudvalget] har prøvet tøjet i henved 1 time og 10 minutter, kommer de endelig ind for en gennemgang af mitDFD med hovedvægt på ressourcestyringsdelen, samt de ønsker de har stillet Det viser sig dog hurtigt, at det blot bliver en 10 minutters gennemgang, hvor 5 minutter bliver brugt på de, for dem, nye redskaber i en kommende aftale resten af tiden går med, at stille spørgsmål til deres nuværende løsninger og problemer dermed. Jeg prøver to til tre gange og henstille til, at vi ikke skal tale gammel aftale, dog uden held... suk.

...”

Ringkøbing-Skjern Kommune har oplyst, at den brugergruppe, som skulle

vurdere, om det tilbudte tøj opfyldte mindstekravene, bestod af 14 medarbejdere fra afdelingen for Sundhed & Omsorg. Ved demonstrationen af DFD's tøj var der 12 medarbejdere, der deltog i afprøvningen af tøjet, en deltog kun til sidst i mødet, og en havde meldt afbud. Ved demonstrationen af tøjet fra Berendsen deltog 12 medarbejdere. To af medarbejderne var forskellige i de to demonstrationer, da der på grund af ferieafholdelse skete en udskiftning.

Ringkøbing-Skjern Kommune har på DFD's opfordring udarbejdet følgende oversigt over de medlemmer af brugergruppen, som deltog ved henholdsvis DFD's tilbudspræsentation og Berendsens tilbudspræsentation. De enkelte medlemmer er alene tildelt et nummer:

”

	DFD	Berendsen
1	x	
2	x	
3	x	x
4	x	x
5	x	x
6	x	x
7	x	x
8	x	x
9	x	x
10	x	x
11	x	x
12	x	x
13	x (deltog kun til sidst)	x
14		x

”

Kommunen har oplyst, at der var enighed i brugergruppen om, at den T-shirt, som DFD tilbød, var gennemsigtig og derfor uanvendelig. Det er desuden oplyst, at en medarbejder fra kommunens indkøbsafdeling deltog i møderne, hvor brugergruppen vurderede tøj og it-systemer, og medarbejderen skrev brugergruppens bemærkninger ned til brug for vurderingen af, om det tilbudte var konditionsmæssigt.

Parternes anbringender:

Ad påstand 1a

DFD har gjort gældende, at Ringkøbing-Skjern Kommune har handlet i strid med principperne om ligebehandling og gennemsigtighed i udbudslovens §

2, stk. 1, ved at afvise DFD's tilbud som ukonditionsmæssigt.

Busseronne – justering af vidde i ryggen

Kommunen har i underretningen om tildelingsbeslutningen anført, at DFD's tilbud ikke opfylder udbudsbetingelsernes mindstekrav til busseronne, idet der på den tilbudte busseronne "ikke [er] mulighed for justering af vidde i ryggen". Det fremgår imidlertid udtrykkeligt af DFD's tilbud, at den tilbudte busseronne (damemodel) har "Taljeregulering med elastik i ryggen". Dette er samtidig udtrykkeligt skitseret på de tilhørende tegninger til produktbeskrivelserne og de vareprøver, som DFD har fremlagt. Busseronne (dame-model) er den eneste busseronnemodel, hvortil kommunen har stillet krav om mulighed for justering af vidde i ryggen. Det fremgår således af udbudsbetingelsernes punkt 2.5 (7. pind), at busseronne (unisexmodel) alene skal opfylde "samme krav [som busseronne (damemodel)] til farve, bevægelsesfrihed, lommer og krave, og i passende længde" og altså ikke kravet om justering af vidde i ryggen. Det er nærliggende, at kommunen eventuelt har forvekslet vareprøverne.

"Justering i taljen" er ikke noget andet end "justering i ryggen" som anført af kommunen. Det er synonyme begreber, og der er i hvert fald ikke noget sikkert eller objektivt grundlag for at antage, at de to begreber efter en almindelig fagmæssig forståelse betegner noget forskelligt. Uanset hvordan man måtte anvende betegnelserne "talje" og "ryg", fremtræder det i øvrigt entydigt af den vareprøve, som DFD har fremlagt, og som efter udbudsbetingelserne skulle danne grundlag for efterprøvelse af det tilbudte tøjs konditionsmæssighed. Den tilbudte model er således forsynet med et indsyet bånd i ryggen, som kan justeres ved hjælp af et spænde på indersiden af busseronnen. Det indsyede bånd trækkes igennem spændeknappen, indtil den ønskede rygvidde er opnået. Justeringsanordningen er af æstetiske og praktiske grunde anbragt på busseronnens inderside. Ved en hurtig og overfladisk gennemgang af busseronnen, hvor man kun betragter busseronnen udvendigt på bagsiden, kan man overse justeringsmuligheden og fejlagtigt antage, at der alene er tale om en indbygget elastik. Det er nærliggende, at kommunen ikke har foretaget en omhyggelig og grundig gennemgang af vareprøverne og derfor kan have overset justeringsmuligheden.

En besigtigelse af den busseronne, som Berendsen tilbød, og den, DFD tilbød, viser, at de to busseronner har en i alt væsentligt identisk mekanisme for

taljeregulering. På trods af, at de to løsninger i alt væsentligt var identiske, valgte kommunen at erklære DFD's tilbud ukonditionsmæssigt med henvisning til den pågældende udformning, mens kommunen erklærede Berendsens tilbud konditionsmæssigt. Da kommunen har erklæret Berendsens løsning konditionsmæssig, må DFD's løsning også være konditionsmæssig.

Hvide T-shirts – gennemsigtige

Tilbuddet var desuden ikke ukonditionsmæssigt, fordi de tilbudte hvide T-shirts er gennemsigtige, jf. udbudsbetingelsernes pkt. 2.4 (5. pind). De tilbudte hvide T-shirts har således en gramvægt på 210-220 g/m² i vortex garner. En "normal" T-shirt har typisk en gramvægt på 160-180 g/m² i vortex garner og kan godt forekomme en anelse gennemsigtig i hvid. Den model, som DFD har tilbudt, er imidlertid meget kraftigere og vil ud fra en sædvanlig branchemæssig forståelse af begrebet "gennemsigtig" ikke kunne anses for gennemsigtig. Hvis en T-shirt bliver tykkere end den, som DFD har tilbudt, vil T-shirten være i det samme materiale som en sweatshirt, og det vil herefter ikke være muligt at opfylde de øvrige fastsatte mindstekrav til T-shirts om, at T-shirts skal være åndbar og svedtransporterende. De tilbudte hvide T-shirts kan derfor ikke med rimelighed anses for gennemsigtige.

Udtalelsen fra Teknologisk Institut af 29. april 2019 bekræfter, at der ikke findes nogen standard eller fastlagt norm for, hvordan en T-shirts gennemsigtighed skal vurderes, og at en hvid T-shirt vil være gennemsigtig i en eller anden udstrækning (mere eller mindre gennemsigtig). Det følger af klagenævnets praksis, at mindstekrav ikke må have et skønsmæssigt præg, og at en ordregiver ikke kan afvise en tilbudsgivers tilbud som ukonditionsmæssigt på baggrund af manglende opfyldelse af et mindstekrav, hvis mindstekravet efter sin karakter involverer et ikke-ubetydeligt skøn fra ordregiverens side. Et mindstekrav skal således være præcist formuleret.

Når der er tale om et mindstekrav, er det afgørende, at tilbudsgiveren på forhånd har mulighed for at sikre sig, at kravet er opfyldt. Mindstekravets indhold skal være så entydigt, at dets indhold kan fastslås af tilbudsgiveren før tilbudsafgivelsen og af ordregiveren ved evalueringen af de indkomne tilbud. Tilbudsgiveren skal således have mulighed for at kunne vurdere, hvad der skal til, for at ordregiveren konkluderer, at mindstekravet er opfyldt.

Det følger af fast praksis fra klagenævnet, at en ordregiver ikke kan afvise en

tilbudsgivers tilbud som ukonditionsmæssigt på baggrund af manglende opfyldelse af et mindstekrav, hvis mindstekravet efter sin karakter involverer udøvelsen af et skøn fra ordregiverens side. Hvis mindstekravet involverer udøvelsen af en ikke-ubetydelig grad af skøn, er det udelukket at benytte det pågældende krav som mindstekrav. Det er i denne henseende uden betydning, om ordregiveren besigtiger en vareprøve, da det ikke ændrer på, at der indgår et ikke ubetydeligt element af skøn i vurderingen af, om mindstekravet er opfyldt eller ej.

Det forhold, at et krav om manglende gennemsigtighed er et uklart krav, der ikke er egnet som mindstekrav, er bestyrket ved den tekniske erklæring, som DFD har fremlagt, og som bl.a. fastslår, at en hvid T-shirt normalt altid vil være gennemsigtig i en eller anden udstrækning.

Berendsen og DFD har tilbudt nøjagtig den samme T-shirt. Der er for begge tilbudsgiveres vedkommende tale om T-shirts, der er fremstillet af virksomheden ID-Identity med typenummer 300. DFD har indleveret den T-shirt fra Berendsen, som DFD har fået tilsendt i forbindelse med aktindsigtsansøgningen, til Teknologisk Institut sammen med DFD's tilbudte T-shirt med henblik på en teknisk undersøgelse af de to tilbudte T-shirts. For at sammenligne de to T-shirts har Teknologisk Institut foretaget en undersøgelse af begge T-shirts garnnummer, kvadratmetervægt, masketæthed, fiberindhold og strikkemetode. Som det fremgår af udtalelsen, er det Teknologisk Instituts vurdering, at de to T-shirts har samme egenskaber. På visse af de målte parametre er der minimale forskelle på de to T-shirts, som ifølge Teknologisk Instituts erklæring kan skyldes, at den ene T-shirt er vasket flere gange end den anden. Disse forskelle ligger inden for den variation, som naturligt vil kunne være at finde mellem to T-shirts fra samme produktion. Endelig erklærer Teknologisk Institut, at disse forskelle efter Teknologisk Instituts faglige vurdering ikke medfører nogen synbar forskel i relation til gennemsigtighed.

Når brugergruppen har kunnet konkludere, at den T-shirt, som DFD har tilbudt, er gennemsigtig, mens den – identiske – T-shirt, som Berendsen har tilbudt, ikke var gennemsigtig, understøtter dette, at kravet om manglende gennemsigtighed er skønspræget og ikke egnet som mindstekrav. Der er således ikke en sådan, på objektivt grundlag, let konstaterbar forskel mellem de to T-shirts, at denne forskel kan begrunde, at den ene T-shirt anses for at stride mod et mindstekrav, mens den anden T-shirt ikke anses for at stride

mod kravet.

Både Berendsen og DFD – og øvrige aktører i branchen – anvender i det væsentlige samme fremgangsmåder til efterbehandling, nemlig de fremgangsmåder som er gængse i branchen. ”Efterbehandling” er et brancheudtryk for den tørring, der sker af tøjet efter endt vask. Der findes overordnet to former for efterbehandling, nemlig tørring i tørretumbler eller tørring i en såkaldt ”steamer”, hvor der tørres med varme og damp. Der er intet i efterbehandlingen, som gør nogen relevant forskel for gennemsigtigheden af de emner, der tørres. Berendsen har derfor ikke nogen speciel metode til efterbehandling.

Under de foreliggende omstændigheder, hvor det kan lægges til grund, at DFD og Berendsen har tilbudt samme T-shirt, må der pålægges kommunen en meget streng bevisbyrde for, at de to tilbudte produkter er så forskellige i henseende til gennemsigtighed, at det har kunnet begrunde, at det ene produkt blev anset for ukonditionsmæssigt, mens det andet blev anset som konditions-mæssigt. Denne bevisbyrde er ikke løftet af kommunen.

DFD fastholder således, at DFD’s T-shirt ikke kan anses som gennemsigtig i sædvanlig forstand, og at en modsat konklusion udelukkende kan henføres til, at kommunen har anlagt en subjektiv og skøns-mæssig vurdering, som er uforenelig med kravets karakter af mindstekrav. Der er således ikke grundlag for at erklære DFD’s tilbud ukonditions-mæssigt som følge af den tilbudte T-shirt.

”Proportionsforhold”, ”ingen harmoni”, og at tøjet er ”generelt for småt i størrelserne”

Ringkøbing-Skjern Kommune har i underretningen om tildelingsbeslutningen endvidere anført, at der er problemer med proportionsforholdene i DFD’s tøj, som er forkerte, at der ingen harmoni er i forholdene, og at tøjet generelt er for småt i størrelserne. Der er tale om forhold, der ikke har tilknytning til nogen mindstekrav i udbudsmaterialet, og som allerede af denne grund ikke kan tillægges betydning i forbindelse med tildelingen. Bemærkningerne er i øvrigt ikke rigtige.

Mindstekrav til it-system

Ringkøbing-Skjern Kommune har under klagesagen gjort gældende, at DFD ikke opfyldte alle mindstekrav til it-systemet, herunder 1) ”Beklædningsansvarlig skal have mulighed for at printe en samlet oversigt over tilmeldte medarbejdere samt den enkelte medarbejders beklædningspakke”, og 2) ”Se leverancesteder og leveringstidspunkter”, og kommunen har anført, at DFD mundtligt har oplyst, at disse krav først ville blive opfyldt om 6 måneder.

DFD’s it-system opfylder dog mindstekravene om, at den beklædningsansvarlige skal have mulighed for at printe en samlet oversigt over tilmeldte medarbejdere samt den enkelte medarbejders beklædningspakke, og at det skal kunne vise leverancesteder og leveringstidspunkter. Dette fremgår af de fremlagte skærmpoint fra DFD’s it-system. DFD har ikke under den mundtlige præsentation af it-systemet oplyst, at de nævnte mindstekrav først ville være opfyldt om 6 måneder, da DFD’s it-system allerede i dag opfylder disse krav.

DFD har indhentet en erklæring fra den person, der på DFD’s vegne forestod præsentationen af it-systemet for kommunen. Af erklæringen fremgår blandt andet, at personen ikke erindrer at have givet udtryk for ikke at kunne demonstrere samtlige funktioner, som systemet skulle indeholde, eller at systemet ikke på tidspunktet for præsentationen indeholdt de krævede funktioner. Præsentationen af tøjet tog længere tid end planlagt, og der var derfor kun 10 minutter til præsentation af it-løsningen. Der var derfor ikke tid til at præsentere alle løsningerne, som kommunen havde stillet krav om, og som it-systemet opfyldte.

Til understøttelse af den pågældende erklæring er fremlagt en udskrift af DFD’s kontaktrapport, som er et kort resumé og beskrivelse af vigtige møder m.v. med (potentielle) kunder. Den 19. marts 2019 indberettede personen, der præsenterede DFD’s it-løsning, et kort resumé af gennemgangen af vareprøver m.v., som foregik den foregående dag.

Både af erklæringen og af kontaktrapporten fremgår, at gennemgangen af vareprøverne som følge af kommunens forhold havde et kaotisk forløb, og at præsentationen af DFD’s it-system løb af sporet, fordi kommunen havde afsat for lidt tid, og fordi kommunens repræsentanter stillede spørgsmål og kom med kritik af den bestående it-løsning, som er en ældre løsning, DFD tilbød i et tidligere udbud, og selv om den løsning, DFD tilbød i dette udbud, er en anden løsning.

Det er nærliggende, at kommunen som følge af den kaotiske tilrettelæggelse og det pressede tidsforløb af tilbudspræsentationen har sammenblandet forhold vedrørende det gamle it-system og den nye løsning. Kommunen har under alle omstændigheder ikke på tilstrækkelig vis dokumenteret, hvad der rent faktisk blev sagt under tilbudspræsentationen, og kan ikke efterfølgende påberåbe sig, at udsagn under tilbudspræsentationen skulle kunne bevirke tilbuddets ukonditionsmæssighed.

Elastiksnøre i bunden af jakken

Ringkøbing-Skjern Kommune har under klagesagen også gjort gældende, at den jakke, som DFD har tilbudt, ikke havde elastiksnøre i bunden. Den tilbudte jakke har dog elastiksnøre i bunden, som det fremgår af det fremlagte foto og det fysiske eksemplar, og dette har kommunens brugergruppe kunnet konstatere ved gennemgangen af tøjet den 18. marts 2019. Efter udbudsbetingelsernes pkt. 2.27 og spørgsmål og svar nr. 4 og 33 skulle de tilbudte beklædningsgenstandes konditions-mæssighed bedømmes på grundlag af vareprøverne. Kommunen har ikke nærmere redegjort for brugergruppens gennemgang af jakken, og hvorfor den ikke har set elastiksnøren i bunden af jakken.

Ringkøbing-Skjern Kommune har gjort gældende, at kommunen var både berettiget og forpligtet til at afvise tilbuddet fra DFD som ukonditions-mæssigt, da det ikke opfyldte flere af de fastsatte mindstekrav, og kommunen overtrådte derfor ikke udbudsloven § 2, stk. 1.

Busseronne – justering af vidde i ryggen

DFD har i sit tilbud anført: ”Taljeregulering med elastik i ryggen”. Justering i taljen kan ikke gøre det ud for justering i ryggen. ”Taljeregulering” har ikke noget med justering af vidde i ryggen at gøre, og det er derfor alene det anførte om ”elastik i ryggen”, der har relevans for dette mindstekrav. Det forhold, at der på den tilbudte model var indbygget en elastik i ryggen, er ikke ensbetydende med, at der var mulighed for at justere vidden i ryggen. En indbygget elastik kan til en vis grænse medføre, at busseronnen sidder tæt på kroppen, men mindstekravet vedrører muligheden for at justere vidden i ryggen, og det forudsætter en anderledes mekanisme, f.eks. knapper, en bælte-lignende funktion eller en anden elastikfunktion. Til sammenligning har den

tilbudte busseronne fra Berendsen en elastik, der kan justeres, næsten hele vejen hen over ryggen, hvilket medfører en væsentlig anderledes funktion end det, som DFD har tilbudt.

Det er således ikke muligt på grundlag af det skriftlige tilbud at konkludere, at DFD opfyldte dette mindstekrav. Tværtimod indikerer det skriftlige tilbud, at den tilbudte model netop ikke har mulighed for justering af vidde i ryggen, men derimod alene har en indbygget elastik, som ikke opfylder mindstekravet. Under afprøvningen konstaterede brugergruppen, at den tilbudte model ikke havde justeringsmuligheder, og der var derfor enighed om, at den tilbudte model ikke opfyldte mindstekravet. Brugergruppen så på damemodellen, og der er derfor ikke tale om en forveksling af vareprøver som anført af DFD.

DFD har fremlagt foto og et fysisk eksemplar af en busseronne, men det kan ikke kontrolleres, om den fremlagte busseronne er den samme, som blev tilbudt. I henhold til DFD's tilbud havde den tilbudte model en "elastik i ryggen", men den fremlagte model har ikke en elastik i ryggen, men derimod en stofsno. Det indikerer, at der ikke er tale om samme model.

Der var enighed i brugergruppen om, at den tilbudte busseronne ikke havde mulighed for justering af vidde i ryggen. Brugergruppens vurdering stemmer overens med den skriftlige beskrivelse i DFD's tilbud, hvorefter der kun er en taljeregulering, som ikke giver mulighed for justering af vidde i ryggen.

Hvide T-shirts – gennemsigtige

Mindstekravet "T-shirt må ikke være gennemsigtige" kan umiddelbart fremstå uklart, subjektivt og skønsomt, men det er konkret ikke tilfældet. De efterspurgte T-shirts vil være uegnede til den forudsatte brug, hvis de er gennemsigtige, og det var derfor sagligt at opstille et mindstekrav om, at de ikke må være gennemsigtige.

Teknisk forholder det sig således, at der er en række forskellige faktorer, som har betydning for, om en T-shirt er gennemsigtig eller ej, herunder stoftykkelse (af DFD benævnt gramvægt), vævningsmetode, bomuldsart og efterbehandling i form af enzymer og blødgørende midler. En tyk T-shirt kan således være gennemsigtig afhængig af, hvilken type bomuld der er anvendt, hvordan den er vævet, og hvordan den er blevet efterbehandlet. Omvendt kan en tynd

T-shirt være uigennemsigtig, alt afhængig af bomuldstype, vævningsmetode og efterbehandling. Kommunen kunne derfor ikke have anvendt et mindstekrav til stoftykkelse som f.eks. 210 g/m², da en sådan formulering ville have været nemt at påse overholdelsen af, men ikke ville have givet en sikkerhed for, at den krævede funktion var opfyldt. Det var således ikke muligt at formulere mindstekravet på anden måde end sket, og under disse omstændigheder er der tale om et lovligt mindstekrav.

Det følger da også af bemærkningerne til udbudslovens § 2: ”Mindstekrav er centrale krav til egenskaber ved det udbudte indkøb eller til kontraktens udførelse, der fastsætter de karakteristika (især fysiske, funktionelle og juridiske), som alle tilbud skal opfylde eller have”. Det fremgår således, at et mindstekrav kan formuleres som et funktionskrav, og lovgiver har derfor forudsat, at et mindstekrav kan vedrøre varens egenskab og funktion, uden at ordregiver skal opstille de tekniske specifikationer, som vil opfylde det funktionelle krav. Et mindstekrav om, at T-shirts ikke må være gennemsigtige, er et oplagt eksempel på et produkts egenskaber.

Ved gennemgangen af den tilbudte T-shirt var der enighed i brugergruppen om, at den var gennemsigtig og derfor ikke opfyldte mindstekravet, og uanset at T-shirten havde en stoftykkelse på 210-220 g/m², ændrer det ikke på rigtigheden af kommunens vurdering, idet mindstekravet netop bevidst ikke var formuleret som et krav til stoftykkelse af de ovenfor nævnte tekniske grunde. Der har været foretaget en saglig og konkret vurdering, og DFD har ikke anført noget, som kan begrunde, at den foretagne vurdering er forkert, og DFD har ikke tilvejebragt noget grundlag for, at klagenævnet kan tilsidesætte den vurdering, som kommunens brugergruppe har foretaget.

Udtalelsen af 29. april 2019 fra Teknologisk Institut bekræfter det, som kommunen har anført om, at gennemsigtigheden afhænger af flere elementer. Det er dog ikke rigtigt, når Teknologisk Institut anfører, at der kunne have været opstillet en række målbare kriterier, som sammenlagt ville kunne give en mere konkret og faglig vurdering af et tekstils gennemsigtighed. Teknologisk Institut har da heller ikke forsøgt at opstille sådanne målbare kriterier, og hvis det var sket, ville det kunne konstateres, at det ikke er muligt i praksis.

DFD har i sagen fremlagt et fysisk eksemplar af en T-shirt. Der er ingen sikkerhed for, at den fremlagte T-shirt er den samme, som den T-shirt der blev fremvist for brugergruppen. T-shirten er derfor irrelevant for klagenævnets

vurdering af klagepunktet. Det tøj, som blev fremvist for brugergruppen, blev medtaget af tilbudsgiverne efter demonstrationen, og det er derfor ikke muligt at efterprøve vurderingen ved at fremlægge en tilfældig T-shirt for klagenævnet. Der er desuden en række forhold, som gør det usandsynligt, at den fremlagte T-shirt er den samme som vist for brugergruppen.

For det første er den fremlagte T-shirt ubehandlet. Det fremgår af udbudsbetingelserne punkt 2.27, at det fremviste tøj skulle være vasket minimum 10 gange. Den T-shirt, som brugergruppen fik vist, var derfor blevet efterbehandlet, og derfor kan der ikke være tale om den samme T-shirt, som nu er fremlagt i klagesagen. Det er helt afgørende for dette klagepunkt, fordi efterbehandlingen netop kan være årsagen til, at den fremviste T-shirt var gennemsigtig. To fuldstændig ens T-shirts kan være efterbehandlet forskelligt, hvilket påvirker strukturen, som har afgørende betydning for, om T-shirten bliver gennemsigtig eller ej.

Berendsen har således oplyst, at deres efterbehandling ikke blot er 10 vaske, som var minimumskrav, men de gør noget yderligere netop for at sikre, at den tilbudte T-shirt ikke er gennemsigtig. Det er derfor i høj grad den anvendte efterbehandling, der har betydning for, om minimumskravet var opfyldt eller ej. Det har ingen bevisværdi at fremlægge en ubehandlet T-shirt. Selv hvis den fremlagte T-shirt er efterbehandlet, er det udokumenteret, at denne efterbehandling er den samme som den anvendte for den T-shirt, der blev forevist for brugergruppen.

For det andet har den fremlagte T-shirt en syning i nakken (halvcirkel). Dette kan sammenholdes med tegningen af T-shirten i DFD's produktark, som har syninger i halsen og ved ærmerne, men ikke i nakken. Det er derfor ikke overensstemmelse mellem tegningen i det skriftlige tilbud og den fremlagte T-shirt.

Der er ikke grundlag for at tilsidesætte brugergruppens vurdering af, at DFD's T-shirt var gennemsigtig og dermed uanvendelig, og det forhold, at DFD nu fremlægger nogle T-shirts som bilag i sagen, kan ikke ændre på det, fordi DFD ikke kan dokumentere, at de fremlagte T-shirt er de samme, som dem, der blev forevist for brugergruppen. Tværtimod er de fremlagte T-shirts ubehandlede.

Kommunen kan ikke redegøre nærmere for den tekniske årsag til forskellen

på T-shirtene, men det er heller ikke nødvendigt, idet det var tilstrækkeligt, at brugergruppen konstaterede, at den ene T-shirt var gennemsigtig, mens den anden ikke var det. Årsagen synes at være, at de to tilbudsgivere har anvendt forskellige efterbehandlinger, som ifølge Berendsen har en afgørende betydning for, om en T-shirt er gennemsigtig eller ej. Det er netop også derfor, at kommunen ikke kunne anvende målbare forhold som f.eks. vægt og masketæthed som mindstekrav, idet to T-shirts fra samme producent med samme vægt og samme masketæthed kan have forskellig gennemsigtighed som følge af forskelle i efterbehandlingen.

Det fastholdes, at mindstekravet er sagligt, og at overholdelsen af mindstekravet kunne konstateres ved fremvisning af en vareprøve, således som sket. Endvidere fastholdes det, at der ikke er grundlag for at tilsidesætte brugergruppens vurdering af den af DFD tilbudte T-shirt, hvorfor den må anses for at have været gennemsigtig i en grad, der gør den uanvendelig til dens formål.

Mindstekrav til it-system

Det it-system, som DFD tilbød, kunne ikke opfylde mindstekravene ”Beklædningsansvarlig skal have mulighed for at printe en samlet oversigt over tilmeldte medarbejdere samt den enkelte medarbejders beklædningspakke” og ”Se leverancesteder og leveringstidspunkt”, og DFD oplyste til demonstrationen, at disse krav først ville være opfyldt 6 måneder efter. De manglende funktioner gjorde det umuligt at foretage en demonstration som forudsat i udbudsbetingelserne punkt 2.27, og det umuliggjorde en fuldstændig evaluering af DFD’s tilbud. Det forhold, at DFD under klagesagen har fremlagt bilag, der har til formål at påvise det modsatte af, hvad DFD oplyste til kommunens brugergruppe, er ikke relevant.

Vurderingen af konditionsmæssighed skal foretages ud fra forholdene på tilbudstidspunktet, og en efterfølgende dokumentation i den form, som DFD har fremlagt i sagen, kan ikke tages i betragtning. De fremlagte bilag viser desuden ikke, at de krævede funktioner er til stede, da det kræver en demonstration. Kommunen var berettiget til at forlade sig på det, som DFD oplyste under demonstrationen, og der kan ikke stilles krav til dokumentation for, hvad DFD valgte at demonstrere og oplyste ikke at kunne demonstrere.

I forbindelse med klagesagen er brugergruppens medlemmer blevet spurgt til deres oplevelse af fremvisningen fra DFD, og alle har bekræftet det tidligere

meddelte. Der er altså 10 brugere, der har den samme opfattelse af, hvad der blev sagt på mødet. Kommunens brugergruppe kan ikke genkende beskrivelsen af, at der manglede tid, eller at det var brugergruppens spørgsmål, der forhindrede en fremvisning. DFD har under klagesagen givet en anden udlægning af, hvad der skete under fremvisningen. Årsagen til, at DFD ikke kunne fremvise alle de krævede funktioner, var efter brugergruppens opfattelse ikke manglende tid eller spørgsmål, men derimod at de relevante funktioner endnu ikke var udviklet. Det er uden betydning, at DFD under klagesagen kan fremlægge skærmpoint, der viser, at det nuværende it-system indeholder de relevante funktioner. Det afgørende er kravet i udbudsbetingelsernes punkt 2.27, hvorefter it-systemets opfyldelse af kravene skulle fremvises for kommunen. Der er enighed om, at dette ikke skete, og uanset uenigheden om årsagen hertil, er faktum, at kommunen ikke fik vist, at DFD's it-system opfyldte alle mindstekrav, hvorfor kravet i udbudsbetingelserne ikke var opfyldt. Kommunen var også derfor forpligtet til at afvise DFD's tilbud.

Den manglende visning af it-systemets funktioner indgik ikke i den oprindelige begrundelse for at afvise tilbuddet fra DFD, men det ændrer ikke på, at hvis klagenævnet måtte finde, at forholdet om den gennemsigtige T-shirt og/eller busseronnen ikke var tilstrækkeligt til at afvise tilbuddet fra DFD, kan det nu konstateres, at kommunen var berettiget og forpligtet til at afvise DFD's tilbud, fordi de krævede funktioner i it-systemet ikke blev fremvist.

Elastiksnøre i bunden af jakken

Det var i udbudsbetingelserne et mindstekrav, at "Jakken skal have elastiksnøre i bunden", og den jakke, som DFD tilbød, havde ingen elastiksnøre i bunden. DFD har fremlagt foto og et fysisk eksemplar af en jakke, men det kan ikke kontrolleres, om den fremlagte jakke er den samme, som blev tilbudt. I henhold til DFD's tilbud har den jakke, som er anført i DFD's produktark, ingen elastiksnøre i bunden. Det indikerer, at det ikke er samme model. Kommunen var berettiget til at foretage vurdering af konditionsmæssigheden ud fra det, som var anført i tilbuddet, og på grundlag af gennemgangen af den model, som var indleveret ved demonstrationen.

Ad påstand 1b (subsidiær til påstand 1a)

DFD har gjort gældende, at Ringkøbing-Skjern Kommune har handlet i strid med principperne om ligebehandling og gennemsigtighed i udbudslovens §

2, stk. 1, ved at tildele Berendsen kontrakten, selv om Berendsens tilbud også skulle have været afvist som ukonditionsmæssigt som følge af kravet om, at den tilbudte hvide T-shirt ikke måtte være gennemsigtig.

Denne subsidiære påstand dækker den situation, at begge tilbudsgiveres tilbud burde være kendt ukonditionsmæssige som stridende mod mindstekravet om, at de tilbudte T-shirts ikke måtte være gennemsigtige. Som det fremgår af det, som er anført ovenfor ad påstand 1a, lægges det til grund, at DFD og Berendsen har tilbudt den samme T-shirt. Ikke desto mindre har kommunen afvist DFD's tilbud som ukonditionsmæssigt med henvisning til, at den tilbudte T-shirt var gennemsigtig, mens kommunen har accepteret, at den T-shirt, som Berendsen tilbød, ikke var gennemsigtig. Kommunen har herved behandlet de to tilbudsgivere forskelligt i strid med udbudslovens § 2. Hvis klagenævnet således finder, at DFD's tilbudte T-shirt var gennemsigtig, var Berendsens tilbudte T-shirt også gennemsigtig, og Berendsens tilbud skulle have været afvist som ukonditionsmæssigt.

Selv hvis klagenævnet måtte lægge til grund, at tilbudsgiverne ikke har tilbudt samme T-shirt, så må Berendsens T-shirt under alle omstændigheder anses som gennemsigtig i den restriktive fortolkning af begrebet, som kommunen angiveligt har anlagt. Hvis mindstekravet om manglende gennemsigtighed skal forstås som et objektivt krav om, at T-shirten ikke under nogen omstændigheder, herunder udstrækning, belysning, farve af underliggende beklædning osv., må være den mindste form for gennemsigtig, opfylder Berendsens tilbudte T-shirt heller ikke mindstekravet. Berendsens tilbud burde dermed også have været afvist som ukonditionsmæssigt. Hvis klagenævnet måtte overlade kommunen en skønsmargin i relation til at bedømme, om Berendsens T-shirt er gennemsigtig eller ej, vil dette definatorisk indebære, at kommunen ikke med rette har kunnet anvende et krav vedrørende gennemsigtighed som et mindstekrav, da dette vil have et subjektivt og skønspregt element.

Ringkøbing-Skjern Kommune har gjort gældende, at der ikke er grundlag for at tilsidesætte kommunens konstatering af, at tilbuddet fra Berendsen var konditionsmæssigt. Selv om de to T-shirts muligvis er fra samme producent, er det ikke det samme som, at det er to ens T-shirts. Det er efterbehandlingen, der har betydning for, om T-shirten er gennemsigtig, og i den forbindelse anvender Berendsen en speciel metode, som efter virksomhedens eget udsagn netop er det afgørende punkt, hvor Berendsen adskiller sig fra f.eks.

DFD.

Der var fuldstændig enighed i kommunens brugergruppe om, at Berendsens T-shirt ikke var gennemsigtig. Brugergruppen har naturligvis ikke haft nogen intention om at forskelsbehandle de to tilbud, og DFD har intet fremlagt, der kan begrunde DFD's påstand herom. Kommunen har desuden ikke accepteret en gennemsigtig T-shirt fra Berendsen, allerede fordi den vil være ubrugelig til sit formål.

Ad påstand 2

DFD har gjort gældende, at kommunen har handlet i strid med principperne om ligebehandling og gennemsigtighed i udbudslovens § 2, stk. 1, og med udbudslovens § 160, stk. 1, ved i forbindelse med tildelingen af rammeaftalen at have lagt vægt på forhold, der ikke lovligt kunne tillægges betydning ved tildelingen.

Ringkøbing-Skjern Kommune har i sin beslutning om at afvise DFD's tilbud som ukonditionsmæssigt lagt vægt på, at "der [er] problemer med proportions forholdene, der er forkerte, og der er ingen harmoni i forholdene". Kommunen har desuden lagt vægt på, at "Tøjet er generelt for småt i størrelserne". Ifølge udbudslovens § 160, stk. 1, skal en ordregiver i udbudsmaterialet angive kriterierne for tildeling. Det fremgår imidlertid ikke af udbudsmaterialet, at kommunen i forbindelse med tildelingen af rammeaftalen ville lægge vægt på proportionerne i tøjet. Det fremgår heller ikke, at kommunen i forbindelse med tildelingen af rammeaftalen ville lægge vægt på, hvordan tøjet var i størrelserne, ligesom der ikke er fremlagt nogen størrelsesstandarder eller lignende. Det eneste, der fremgår, er, at "Alle produkter skal kunne leveres i standardmål fra str. S – XXXXL", jf. udbudsbetingelsernes punkt 2.1, og dette mindstekrav opfylder DFD's tilbud.

For så vidt angår harmoni i tøjets forhold, er det eneste, der fremgår af udbudsmaterialet, at "Der skal være harmoni mellem T-shirtstørrelser og længde, således at T-shirts i store størrelser har en relativ mindre forøgelse i længden", jf. udbudsbetingelsernes punkt 2.4 (3. pind). Dette krav vedrører alene T-shirts, mens der i kommunens tildelingsbeslutning bliver lagt vægt på harmoni i tøjet generelt.

Kommunen har i udbudsbetingelsernes punkt 1.12 desuden oplyst, at rammeaftalen skal tildeles til den tilbudsgiver, der har afgivet det økonomisk mest fordelagtige tilbud på baggrund af tildelingskriteriet ”Pris”. Dette udelukker i sig selv, at kommunen inddrager en skønspræget vurdering af de modtagne tilbud.

Eftersom kommunen ikke har formuleret klare og gennemsigtige mindstekrav om proportioner og harmoni i tøjets forhold, og hvordan tøjet skal være i størrelserne, var kommunen uberettiget til at lægge vægt på forholdene i forbindelse med tildelingen af rammeaftalen.

Det forhold, at kommunen nu oplyser, at den øvrige begrundelse i tildelingsbeslutningen om proportionsforholdene, og at tøjet generelt var for småt i størrelserne, ikke vedrørte mindstekrav, men var en yderligere serviceoplysning til DFD, fremgår ikke tilstrækkelig klart af kommunens tildelingsbeslutning eller efterfølgende svar på DFD’s bemærkninger til tildelingsbeslutningen. Den begrundelse, som kommunen har givet, er et bevis på, at kommunen ved sin gennemgang af DFD’s tilbud har lagt vægt på uvedkommende forhold, der ikke lovligt kunne tillægges betydning, idet tildelingskriteriet var laveste pris, hvor der ikke skulle foretages en kvalitativ vurdering af det tilbudte. At kommunen har lagt vægt på uvedkommende forhold understøttes også af, at kommunen havde nedsat en brugergruppe med 14 medlemmer til at foretage afprøvning af det tilbudte tøj m.v. Kommunens evalueringssædvanlige opgave har bestået i at konstatere, hvilken tilbudsgiver der havde afgivet laveste pris, og at sikre, at de indleverede vareprøver overholdt mindstekravene. Det kræver ikke involvering af en brugergruppe på 14 personer. Hele tilrettelæggelsen af evalueringen afspejler således, at kommunen reelt, i strid med det fastsatte tildelingskriterium, har håndteret evalueringen, som om tildelingskriteriet var bedste forhold mellem pris og kvalitet.

Kommunen har i øvrigt i strid med klagenævnets praksis ikke udfærdiget en skriftlig evalueringsrapport eller lignende, som kan understøtte, at evalueringen er foregået korrekt og alene har omfattet de forhold, som gyldigt kunne tillægges betydning, jf. herved også det, som er anført nedenfor ad påstand 5. Under disse omstændigheder må den begrundelse, som er anført i tildelingsbeslutningen, anses for at afspejle de forhold, der har været tillagt betydning ved tildelingen, og DFD skal derfor have medhold i påstand 2.

Ringkøbing-Skjern Kommune har gjort gældende, at det, som blev anført i

underretningen om tildelingsbeslutningen om problemer med proportionsforholdene, og at tøjet generelt var for småt i størrelserne, ikke vedrørte et mindstekrav, men var en yderligere oplysning til DFD, idet der specifikt står ”Derudover...”. Kommunen ønskede at videregive brugergruppens generelt negative vurdering af det, som DFD tilbød, og DFD kunne vælge at modtage denne oplysning som en saglig kritik, der kunne anvendes til at forbedre DFD’s sortiment fremover. Det var således en serviceoplysning og ikke den egentlige begrundelse for afvisning.

Der har derfor ikke været inddraget forhold, som ikke kunne tillægges betydning ved tildelingsbeslutningen, og hverken udbudslovens § 2, stk. 1, eller § 160, stk. 1, er herefter overtrådt. Der kan maksimalt være tale om, at kommunens begrundelse er formuleret således, at der kunne opstå tvivl om betydningen af de yderligere nævnte forhold, men dette kan i sagens natur ikke have nogen betydning for resultatet, idet det var tilstrækkeligt, at der blot var et enkelt mindstekrav, som ikke var opfyldt.

DFD synes endvidere at udlede af begrundelsen i underretningen om tildelingsbeslutningen, at evalueringen er sket efter bedste forhold mellem pris og kvalitet. Det er der ingen dokumentation for.

DFD anfører, at der skulle have været udarbejdet en evalueringsrapport. Dette ville give mening, hvis tildelingskriteriet var bedste forhold mellem pris og kvalitet, hvor en evalueringsrapport begrunder pointtildeling for kvalitative underkriterier. I det foreliggende udbud var tildelingskriteriet imidlertid laveste pris, og en evalueringsrapport ville ikke indeholde yderligere informationer end tildelingsbrevet og meddelelsen om indgået aftale i EU-tidende.

Ad påstand 3

DFD har gjort gældende, at kommunen har handlet i strid med principperne om ligebehandling og gennemsigtighed i udbudslovens § 2, stk. 1, og med udbudslovens §§ 161 og 162, stk. 1, ved at tildele rammeaftalen til Berendsen, selv om Berendsen ikke har afgivet den laveste pris.

Berendsen har afgivet et tilbud på 2.515.362,20 kr. Kommunen har i udbudsbetingelsernes punkt 1.12 fastsat, at den vil identificere det økonomisk mest fordelagtige tilbud på grundlag af tildelingskriteriet ”Pris”. Kommunen har

herved forpligtet sig til at tildele rammeaftalen til den tilbudsgiver, som har afgivet det billigste tilbud.

DFD har afgivet et tilbud på 2.211.172,60 kr., og DFD har således afgivet et tilbud, som er 304.189,60 kr. billigere end Berendsens tilbud. På det grundlag og på grundlag af det, som er anført ad påstand 1-5, har DFD afgivet det økonomisk mest fordelagtige tilbud, og kommunen har derved handlet i strid med principperne om ligebehandling og gennemsigtighed og udbudslovens §§ 161 og 162, stk. 1, ved at tildele rammeaftalen til Berendsen A/S.

Ringkøbing-Skjern Kommune har gjort gældende, at kommunen ikke har overtrådt udbudslovens § 2, stk. 1, eller §§ 161 og 162, stk. 1, ved i overensstemmelse med tildelingskriteriet at træffe beslutning om at tildele rammeaftalen til tilbudsgiveren med laveste pris. DFD synes med påstanden at forudsætte, at DFD får medhold i påstand 1a, fordi DFD's tilbud var konditions-mæssigt, eller påstand 1b, fordi Berendsens tilbud var ukonditions-mæssigt. Konsekvensen heraf vil imidlertid være en annullation af tildelingsbeslutningen, og det kan ikke føre til, at der også gives medhold i påstand 3.

Tilbuddet fra DFD blev anset for at være ukonditions-mæssigt, og det indgik derfor ikke i evalueringen. Der var herefter kun ét konditions-mæssigt tilbud, og dette tilbud var dermed tilbuddet med laveste pris. Kommunen kan således ikke anses for at have fraveget tildelingskriteriet om laveste pris ved at have truffet en tildelingsbeslutning om at tildele rammeaftalen til tilbudsgiveren med det eneste konditions-mæssige tilbud.

Ad påstand 4

DFD har gjort gældende, at kommunen har handlet i strid med kravene til begrundelse i udbudslovens § 171, stk. 4, ved i tildelingsbeslutningen af 28. marts 2019 at have givet en utilstrækkelig begrundelse for tildelingen.

Det fremgår af forarbejderne til udbudslovens § 171, stk. 4, at den begrundelse, som ledsager tildelingsbeslutningen, skal have et niveau, hvor den berørte tilbudsgiver klart og utvetydigt får kendskab til de betragtninger, som ordregiveren har lagt til grund ved beslutningen. Det fremgår desuden, at kravene til begrundelse skærpes, hvor en tilbudsgiver ikke opnår tildeling af ordren på trods af, at tilbudsgiverens tilbud er evalueret bedst på det væsentligste parameter for udbuddet.

Kommunens begrundelse for tildelingsbeslutningen er i strid med udbudslovens § 171, stk. 4, i to henseender: 1) begrundelsen indeholder henvisning til forhold, der ikke lovligt kunne tillægges betydning ved tildelingsbeslutningen, jf. det ovenfor anførte om proportionsforhold m.v., og 2) begrundelsen giver ikke DFD klart og utvetydigt kendskab til de betragtninger, som kommunen havde lagt vægt på ved tildelingen af kontrakt. Det fremgår af udbudslovens § 171, stk. 4, nr. 1, at ordregiveren til de tilbudsgivere, der afgiver et uantageligt tilbud, skal angive grundene til, at tilbuddet er afvist. Ringkøbing-Skjern Kommune angav dog kun en delvis begrundelse om, at mindstekravene for busseronnen og T-shirt ikke var opfyldt, hvorimod kommunen under klagesagen har gjort gældende, at den også har afvist tilbuddet som følge af, at DFD's tilbud – efter kommunens opfattelse – heller ikke opfyldte mindstekravene til it-system, og at en tilbudt jakke ikke havde elastiksnøre.

Ringkøbing-Skjern Kommune har gjort gældende, at beslutningen om at afvise DFD's tilbud blev baseret på de to forhold, som er nævnt i begrundelsen. Det er tilstrækkeligt, at der blot er et enkelt mindstekrav, som ikke er opfyldt, hvorfor begrundelsen er tilstrækkelig. Det vil således ikke ændre beslutningen, hvis det senere konstateres, at der faktisk var flere mindstekrav, som ikke var opfyldt.

De yderligere forhold er fremhævet for det tilfælde, at klagenævnet måtte finde, at forholdene vedrørende busseronne og T-shirt ikke kunne begrunde afvisningen af DFD's tilbud. Der skal i det tilfælde træffes en ny tildelingsbeslutning, og det skal i den forbindelse vurderes, om der efterfølgende er konstateret andre forhold, som gør, at tilbuddet fra DFD skal afvises. Det er i den relation, at de nye forhold er nævnt, da det gøres gældende, at en ny tildelingsbeslutning vil føre til samme resultat som følge af manglende overholdelse af mindstekrav til it-system og jakken.

Ad påstand 5

DFD har gjort gældende, at Ringkøbing-Skjern Kommune har handlet i strid med udbudslovens § 2 og grundlæggende udbudsretlige principper ved ikke at tilrettelægge og gennemføre evalueringen af de indkomne tilbud på en måde, der sikrede ligebehandling og gennemsigtighed for tilbudsgiverne.

Punkt a

Det fremgår af det anførte under påstand 1a, at kommunen ved tildelingsbeslutningen har lagt afgørende vægt på en række forhold, der angiveligt skulle være fremkommet eller oplyst under tilbudspræsentationen. Det gælder i særdeleshed i forhold til den tilbudte it-løsning, hvor kommunen til skade for DFD har lagt afgørende vægt på den mundtlige præsentation af DFD's tilbudte system, uden at kommunen på en tilfredsstillende måde har dokumenteret, hvad der foregik under præsentationen.

Ifølge lovbemærkningerne til udbudslovens § 5, stk. 3, indebærer bestemmelsen, at det ikke er muligt for ordregiveren at kræve en tilbudspræsentation, der skal indgå i tilbuddet, idet en sådan præsentation består i mundtlig kommunikation, som kan have væsentlig betydning for forståelsen og evalueringen af tilbuddet. I bilag 2 til Erhvervs-, Vækst- og Eksportudvalgets betænkning af 12. november 2015 vedrørende lovforslaget anførte ministeren dog følgende:

”Lovteksten skal forstås således, at tilbud ikke må indgives mundtligt, men mundtlig kommunikation, der kan have væsentlig betydning for indholdet af tilbuddet og vurderingen heraf, f.eks. en tilbudspræsentation, er tilladt, såfremt ordregiver foretager en tilstrækkelig dokumentation af kommunikationen. Dokumentation kan f.eks. bestå i skriftlige fortegnelser, lydoptagelser eller resuméer af hovedelementer i kommunikationen. Ordregiver har således mulighed for at anvende mundtlige tilbudspræsentationer, når disse udgør et supplement til et skriftligt afgivet tilbud og på betingelse af, at dokumentationen af tilbudspræsentationen er tilstrækkelig.”

På denne baggrund må § 5, stk. 3, fortolkes således, at det er tilladt at gennemføre en tilbudspræsentation, som supplerer et skriftligt tilbud, men kun hvis ordregiveren dokumenterer præsentationen tilstrækkeligt. En sådan dokumentation foreligger ikke, og kommunen har allerede derfor handlet i strid med bestemmelsen.

Punkt b

Det fremgår af kommunens oversigt, at det reelt kun var 10 medlemmer af brugergruppens 14 medlemmer, som deltog i evalueringen af det tilbudte tøj i begge tilbud, idet medlem nr. 13 kun deltog i den sidste del af præsentatio-

nen af DFD's tilbud, hvilket må formodes at være præsentationen af it-systemet. Derudover har der i evalueringen af DFD's tøj deltaget 2 personer, som ikke deltog i evalueringen af Berendsens tøj, mens der i evalueringen af Berendsens tøj deltog 2 personer, som ikke deltog i evalueringen af DFD's tøj.

Det følger efter DFD's opfattelse forudsætningsvis af klagenævnets kendelse af 24. oktober 2013, EFG Bondo A/S mod Region Hovedstaden, at når tilbud evalueres af en brugergruppe, skal brugergruppen have samme sammensætning under evalueringen af alle tilbud, eller også skal ordregiveren som minimum på anden måde tage nødvendige og tilstrækkelige skridt for at sikre sig, at evalueringen af de forskellige tilbud gennemføres efter nøjagtig samme retningslinjer og principper.

Brugergruppen har ikke haft samme sammensætning under evalueringen af de to tilbud, og kommunen har ikke godtgjort, at den tog nødvendige og tilstrækkelige skridt for at sikre sig, at evalueringen af de forskellige tilbud blev gennemført efter nøjagtig samme retningslinjer og principper. Det kan endvidere konstateres, at kommunen både i relation til evalueringen af den tilbudte T-shirt og i relation til evalueringen af den tilbudte busseronne har behandlet tilbuddene fra de to tilbudsgivere forskelligt uden saglig grund.

Punkt c

Det fremgår af klagenævnets praksis, at ordregiveren skal udarbejde en skriftlig evalueringsrapport, der indgår sammen med udbudsmaterialet og afslagsbrevene ved vurderingen af, om ordregiveren har overholdt principperne om ligebehandling og gennemsigtighed, jf. klagenævnets kendelse af 23. maj 2019, Formpipe Software A/S mod Greve Kommune m.fl. Kommunen har oplyst, at der ikke er udarbejdet nogen evalueringsrapport, og at der ikke foreligger anden dokumentation end den, som er kommet til udtryk i tildelingsbeslutningen.

Kommunen har herved handlet i strid med udbudsreglerne som anført i denne påstand. Dette må i hvert fald gælde under de foreliggende omstændigheder, hvor der er foretaget mundtlige tilbudspræsentationer, gennemført en omfattende afprøvning af vareprøver af en brugergruppe, hvor kommunen har evalueret ensartede tilbud forskelligt og i øvrigt afgivet divergerende udsagn om evalueringen, og de forhold, som er tillagt betydning i evalueringen af DFD's tilbud.

Punkt d

Det fremgår af udbudsmaterialet, at Ringkøbing-Skjern Kommune ved en gennemgang af vareprøver ville kontrollere, om de tilbudte varer overholdt udbudsmaterialets krav. Tilbudsgiverne mødte op hos kommunen med vareprøverne, og tilbudsgiverne medtog efter tilbudspræsentationen vareprøverne igen.

Kommunen har således ikke sikret sig dokumentation for, hvad tilbudsgiverne rent faktisk har indleveret som vareprøver. Dette har bl.a. haft den betydning, at kommunen ikke kan godtgøre, at f.eks. den T-shirt, som Berendsen tilbød, og som er blevet udleveret til DFD og klagenævnet i forbindelse med DFD's aktindsigtsanmodning, rent faktisk er den samme, som blev forevist af Berendsen under tilbudspræsentationen. Når DFD kan godtgøre, hvilken T-shirt DFD medbragte til præsentationen, skyldes det, at DFD selv havde opbevaret de fremviste vareprøver samlet og adskilt fra andre varer efter at have fået vareprøverne tilbage.

Kommunens manglende sikring af de pågældende vareprøver eller sikring af tilfredsstillende dokumentation for deres indhold må antages at have haft betydning både for den forskellige behandling af tilbudsgiverne og kommunens upræcise og divergerende udtalelser om indholdet af f.eks. DFD's tilbud. Det må følge af grundlæggende principper i udbudsloven og i klagenævnsløven, at en ordregiver, der vil tillægge gennemgangen af vareprøver afgørende betydning ved tilbuddenes evaluering, herunder vurderingen af deres konditionsmæssighed, har pligt til at opbevare vareprøverne i en passende periode under og efter evalueringen eller på anden måde må sikre sig en dokumentation for disse vareprøver, som er forsvarlig i forhold til den betydning, gennemgangen af vareprøverne tillægges ved evalueringen af tilbuddene.

Da kommunen hverken har sikret sig vareprøverne eller dokumentation for disses indhold, har kommunen handlet i strid med udbudsloven og grundlæggende udbudsretlige principper.

Ringkøbing-Skjern Kommune har bestridt, at kommunen har handlet i strid med udbudslovens § 2 ved ikke at tilrettelægge og gennemføre evalueringen af de indkomne tilbud på en måde, der sikrede ligebehandling og gennemsigtighed for tilbudsgiverne.

Punkt a

Kommunens brugergruppe har samstemmende forklaret, at DFD's medarbejder på mødet oplyste, at visse funktioner endnu ikke var udviklet og derfor ikke kunne vises, og at det først ville være klar om 6 måneder. Det forekommer besynderligt, at en brugergruppe bestående af flere personer kan få en opfattelse af, hvad der blev sagt på mødet, hvis det ikke er sket. Hverken kommunen eller brugergruppen har interesse i bevidst at fremkomme med urigtige oplysninger, og det er under klagesagen gengivet, hvad brugergruppen har oplyst.

Punkt b

Der var som oplyst nedsat en brugergruppe bestående af 14 medlemmer. Det er naturligt, at der kan ske frafald, hvilket netop begrundede antallet af medlemmer af brugergruppen. I dette udbud skulle brugergruppen ikke foretage en evaluering, idet tildelingskriteriet var laveste pris. Brugergruppen skulle alene konstatere, om de opstillede mindstekrav til tøj og it-system var opfyldt. Dette er en objektiv konstatering, og derfor har det ingen betydning, om det var de samme personer, der deltog i mødet med henholdsvis DFD og Berendsen.

En konstatering af, om et eller flere mindstekrav ikke er opfyldt, sker ud fra samme retningslinjer og er således ikke afhængig af, hvem der deltager i brugergruppen, da denne konstatering skal være ens, uanset hvem der foretager den. Der var i øvrigt 10 ud af 14 medlemmer, der deltog i begge møder, og der har derfor under alle omstændigheder været en kontinuitet i, hvem der deltog i vurderingen af konditions-mæssighed for begge tilbud.

Den praksis, som DFD henviser til, vedrører den situation, hvor en brugergruppe har foretaget en kvalitativ evaluering, og hvor der kan være behov for, at det som udgangspunkt er de samme personer, der deltager ved evalueringen af tilbuddene for at undgå, at forskel i point skyldes en forskel i sammensætning af brugergruppe.

Punkt c

Efter udbudsloven § 174, stk. 3, er der ikke krav om, at der udfærdiges et selvstændigt dokument kaldet evalueringsrapport, hvis de relevante oplysninger oplistet i udbudsloven § 174, stk. 1, fremgår af meddelelse om indgået aftale, der er offentliggjort i EU-tidende.

Kommunen har ikke evalueret ensartede tilbud forskelligt. Brugergruppen har således ikke evalueret tilbuddene, idet evalueringen er sket ud fra tildelingskriteriet laveste pris. Brugergruppen har alene konstateret, om de opstillede mindstekrav var opfyldte.

Der er ikke afgivet divergerende udsagn, men det kan konstateres, at de 10 deltagere i mødet med DFD har en væsentlig anderledes opfattelse af, hvad DFD's medarbejder sagde på mødet, end hvad den pågældende medarbejder nu oplyser under en efterfølgende klagesag.

Punkt d

DFD ønskede efter demonstrationen at få vareprøverne med retur, da DFD skulle anvende dem til andre udbud. Kommunen tænkte dengang ikke på behovet for bevissikring, men efterkom ønsket fra DFD. DFD anvender nu dette forhold som grundlag for kritik af, at kommunen ikke har opbevaret vareprøverne. Det er uden betydning for klagesagen, at kommunen ikke beholdt vareprøverne.

Klagenævnet har ved delkendelse af 8. maj 2019 konstateret, at det var sagligt at anvende et mindstekrav om, at T-shirts ikke måtte være gennemsigtige, og klagenævnet har også konstateret, at der ikke er grundlag for at tilsidesætte brugergruppens vurdering af, at DFD's tilbudte og fremviste T-shirt var gennemsigtig. Der er ikke grundlag for at ændre denne vurdering.

For så vidt angår it-systemet vil det ikke være praktisk muligt at opbevare det. Kommunens opfattelse er netop, at der var visse funktioner, som ikke kunne fremvises, og DFD's egen medarbejder har erklæret, at visse krævede funktioner ikke blev fremvist. Det er ikke muligt at opbevare noget, som ikke eksisterer, eller som ikke blev fremvist, og derfor kan det ikke få betydning for konstateringen af, at tilbuddet fra DFD var ukonditionsmæssigt, fordi visse krævede funktioner ikke blev fremvist, hvilket var et mindstekrav i udbudsbetingelserne.

Ad påstand 6

DFD har gjort gældende, at kommunens tilsidesættelse af principperne om ligebehandling og gennemsigtighed ad påstand 1-5 skal føre til, at klagenævnet annullerer kommunens tildelingsbeslutning af 28. marts 2019.

Ringkøbing-Skjern Kommune har gjort gældende, at tilbuddet fra DFD var ukonditionsmæssigt, idet den hvide T-shirt var gennemsigtig, den tilbudte busseronne ikke indeholdt tilstrækkelig mulighed for justering i ryggen, og det tilbudte it-system ikke blev fremvist, således at alle de krævede funktioner blev demonstreret.

Klagenævnet har ved delkendelse af 8. maj 2019 givet kommunen medhold i forholdet om den gennemsigtige hvide T-shirt. Dette er i sig selv tilstrækkeligt. Det er efterfølgende blev dokumenteret med DFD's fremlæggelse af erklæring fra den pågældende medarbejder, at visse krævede funktioner ved DFD's it-system ikke blev fremvist for kommunen. Derfor er der nu grundlag for at konstatere, at dette forhold også medførte ukonditionsmæssighed. Det var derfor korrekt at afvise tilbuddet fra DFD.

Da tildelingskriteriet var laveste pris, og der kun var ét konditionsmæssigt tilbud, er tildelingsbeslutningen korrekt, og derfor skal DFD ikke have medhold i påstand 6.

Klagenævnet udtaler:

Ad påstand 1a

Klagenævnet har i delkendelse af 8. maj 2019 udtalt følgende:

”Ad påstand 1

Busseronne – justering af vidde i ryggen

Ringkøbing-Skjern Kommune har i underretningen om tildelingsbeslutningen anført, at DFD's tilbud ikke opfylder udbudsbetingelsernes mindstekrav til busseronne, idet der på den tilbudte busseronne ”ikke [er] mulighed for justering af vidde i ryggen”.

Det er ubestridt, at det fastsatte mindstekrav angår ”Busseronne, dame-model” og ikke også unisexmodellen.

Af DFD's produktark, der var en del af tilbuddet, fremgår, at busseronnen har "Taljeregulering med elastik i ryggen". Placeringen af reguleringen er tillige vist på en tegning ved siden af busseronnens beskrivelse, og eksistensen og placeringen stemmer med det fysiske eksemplar af busseronnen, som DFD har fremlagt i sagen.

Klagenævnet finder det herefter sandsynliggjort, at den busseronne, som DFD tilbød, har en regulering af vidden, og at denne regulering er placeret i ryggen på busseronnen. Efter udbudsbetingelsernes pkt. 2.27 og kommunens svar på spørgsmål 4 og 33 skulle tilbudsgiverne indlevere vareprøver, for at kommunen kunne konstatere, om de fastsatte mindstekrav var opfyldt. Ringkøbing-Skjern Kommune kunne således ikke alene forholde sig til beskrivelsen i DFD's produktark.

DFD's tilbud var herefter ud fra en foreløbig vurdering ikke ukonditions-mæssigt på dette punkt.

Hvide T-shirts - gennemsigtige

Efter udbudsbetingelsernes pkt. 2.4 var det et mindstekrav, at T-shirts ikke måtte være gennemsigtige.

Klagenævnet lægger til grund, herunder efter den fremlagte udtalelse fra Teknologisk Institut, at der ikke findes en standard eller norm for, hvordan en T-shirts gennemsigtighed vurderes, og at gennemsigtigheden afhænger af flere elementer som f.eks. strikmetode, masketæthed og kvadratmetervægt.

Et krav om, at T-shirts ikke må være gennemsigtige, er sagligt, og når et tilbuds opfyldelse af kravet vurderes ved besigtigelse af en vareprøve, kan det fastsatte mindstekrav ikke anses for at have et uklart indhold eller at overlade ordregiveren et frit skøn med den konsekvens, at det strider mod principperne om ligebehandling og gennemsigtighed.

Ringkøbing-Skjern Kommunes brugergruppe, der evaluerede tilbuddene med de indleverede vareprøver, vurderede, at de hvide T-shirts var gennemsigtige, og den manglende opfyldelse af mindstekravet indgik i kommunens begrundelse for at anse DFD's tilbud for ukonditions-mæssigt. Klagenævnet har ikke grundlag for at tilsidesætte denne vurdering.

Efter de foreløbigt foreliggende oplysninger var DFD's tilbud herefter ukonditions-mæssigt, da det ikke opfyldte mindstekravet om, at T-shirts ikke måtte være gennemsigtige.

Mindstekrav til it-system og elastiksnøre i bunden af jakken

Ringkøbing-Skjern Kommune har hverken i underretningen om tildelingsbeslutningen eller i den senere korrespondance med DFD i standstill-perioden tilkendegivet, at tilbuddet fra DFD også var ukonditionsmæssigt, fordi mindstekrav til it-systemet og til jakken ikke var opfyldt. Kommunen har derfor bevisbyrden for, at mindstekravene ikke var opfyldt, herunder at DFD til demonstrationen oplyste, at de påståede mangler i it-systemet først ville være opfyldt om 6 måneder.

Bevisbyrden er ud fra de foreliggende oplysninger ikke løftet, og klagenævnet har i den forbindelse lagt vægt på de skærmpoint fra it-systemet og det eksemplar af jakken, som DFD har fremlagt.

Ud fra en foreløbig vurdering er der herefter ikke grundlag for at konstatere, at DFD's tilbud ikke opfyldte de anførte mindstekrav.

Konklusion

Da DFD's tilbud efter en foreløbig vurdering var ukonditionsmæssigt, fordi det ikke opfyldte mindstekravet om, at T-shirts ikke måtte være gennemsigtige, er der ikke udsigt til, at påstanden vil blive taget til følge.

Som følge af det anførte er der heller ikke efter en foreløbig vurdering udsigt til, at DFD's påstand om annulation vil blive taget til følge.

Betingelse nr. 1 om "*fumus boni juris*" er derfor ikke opfyldt.

På denne baggrund er betingelserne for opsættende virkning ikke opfyldt, og klagenævnet tillægger derfor ikke klagen opsættende virkning."

Busseronne – justering af vidde i ryggen

Det, der efterfølgende er fremkommet i sagen vedrørende justering af vidden i ryggen på den tilbudte busseronne, kan ikke føre til andet resultat end anført i delkendelsen.

DFD's tilbud var herefter ikke ukonditionsmæssigt på dette punkt.

Hvide T-shirts – gennemsigtige

Som fastlagt i delkendelsen er det et sagligt mindstekrav, at de tilbudte T-shirts ikke må være gennemsigtige.

Klagenævnet har ikke grundlag for at konstatere, at den T-shirt, som DFD har fremlagt i sagen, ikke svarer til den T-shirt, som blev præsenteret for brugergruppen. Efter de foreliggende oplysninger, herunder udtalelsen fra Teknologisk Institut, lægger klagenævnet til grund, at de tilbudte T-shirts fra DFD og Berendsen er fra samme producent og har samme modelnummer. De har desuden samme garnnumre, kvadratmetervægt, masketæthed, fiberindhold og strikkemetode, som det kan forventes inden for samme produktion.

Ringkøbing-Skjern Kommune har gjort gældende, at efterbehandlingen af T-shirtene har en effekt på gennemsigtigheden. Kommunen har således oplyst, at ”Berendsen har ... oplyst, at deres efterbehandling ikke blot er 10 vaske, som var minimumskrav, men de gør noget yderligere netop for at sikre, at den tilbudte T-shirt ikke er gennemsigtig”. DFD har anført, at Berendsen og DFD – og øvrige aktører i branchen – i det væsentlige anvender samme fremgangsmåder til efterbehandling, nemlig de fremgangsmåder som er gængse i branchen. Det er anført, at ”efterbehandling” er et brancheudtryk for den tørring, der sker af tøjet efter endt vask – enten tørring i tørretumbler eller tørring i en såkaldt ”steamer”, hvor der tørres med varme og damp. En efterbehandling er derfor efter DFD’s vurdering ikke relevant for gennemsigtigheden af T-shirtene.

Kommunen anfører, at Berendsens T-shirt har fået en særlig efterbehandling, som har betydning for, om den er gennemsigtig, men der foreligger ikke i sagen en udtalelse fra Berendsen om, at den tilbudte T-shirt har fået en sådan behandling eller en antydning af, hvad efterbehandlingen skulle bestå i. Klagenævnet kan derfor ikke lægge til grund, at Berendsens T-shirt har fået en efterbehandling, som har betydning for, om den er gennemsigtig.

Efter udtalelsen fra Teknologisk Institut om, at de undersøgte T-shirts i realiteten er ens, har Ringkøbing-Skjern Kommune bevisbyrden for, at det ikke var tilfældet, da de blev undersøgt af brugergruppen. Klagenævnet finder, at bevisbyrden ikke er løftet alene ved kommunens oplysning om, at der var enighed i brugergruppen om, at den T-shirt, som DFD tilbød, var gennemsigtig og derfor uanvendelig, mens Berendsens T-shirt ikke var gennemsigtig.

Da Ringkøbing-Skjern Kommune vurderede, at Berendsens tilbudte T-shirt ikke var gennemsigtig, og da DFD’s T-shirt efter de foreliggende oplysninger

var magen til Berendsens T-shirt, er der ikke grundlag for at konstatere, at DFD's tilbud var ukonditionsmæssigt på dette punkt.

Mindstekrav til elastiksnøre i bunden af jakken

Klagenævnet finder, at Ringkøbing-Skjern Kommune ikke har løftet bevisbyrden for, at den tilbudte jakke var ukonditionsmæssig som følge af, at der manglede en elastiksnøre i bunden af jakken. Klagenævnet har lagt vægt på, at kommunen ikke er fremkommet med yderligere dokumentation efter delkendelsen, og på, at det fremlagte billede af jakken og det eksemplar, som er fremlagt i sagen, har elastiksnøre i bunden.

Mindstekrav til it-system

Mindstekravene til it-systemet fremgik af udbudsbetingelsernes punkt 2.26 og 2.27. Heraf fremgik, at kommunen på baggrund af fremvisningen af it-systemet ville vurdere, om systemet opfyldte mindstekravene.

Som anført i delkendelsen tilkendegav Ringkøbing-Skjern Kommune hverken i underretningen om tildelingsbeslutningen eller i den senere korrespondance med DFD i standstill-perioden, at tilbuddet fra DFD også var ukonditionsmæssigt, fordi mindstekrav til it-systemet ikke var opfyldt. Kommunen har derfor bevisbyrden for, at mindstekravene ikke var opfyldt, herunder at DFD til demonstrationen oplyste, at de påståede mangler i it-systemet først ville være opfyldt 6 måneder senere.

På opfordring fra Ringkøbing-Skjern Kommune har DFD indhentet en erklæring fra den medarbejder, der fremviste it-systemet, og klagenævnet lægger herefter til grund, at ikke alle relevante funktioner, som kommunen havde stillet krav om, blev fremvist.

Efter erklæringen og den pågældende medarbejders beskrivelse af forløbet dagen efter i DFD's kontaktrapport var årsagen til den manglende fremvisning af alle funktioner, at der som følge af kommunens forhold var meget kort tid til at fremvise systemet. Herefter, og da det er ubestridt, at de fremlagte skærmpoint viser, at it-systemet opfylder de mindstekrav, som kommunen først under klagesagen har gjort gældende ikke var opfyldt, har kommunen ikke bevist, at mindstekravene til it-systemet ikke var opfyldt.

DFD's tilbud har efter det anførte ikke været ukonditionsmæssigt.

Klagenævnet tager herefter påstanden til følge.

Ad påstand 2

I underretningen til DFD om tildelingsbeslutningen anførte Ringkøbing-Skjern Kommune, at der i øvrigt var ”problemer med proportions forholdene, der er forkerte, og der er ingen harmoni i forholdene. Tøjet er generelt for småt i størrelserne”.

Tildelingskriteriet var laveste pris, og da der ikke var fastsat et mindstekrav, som generelt stillede krav til tøjets proportioner, havde Ringkøbing-Skjern Kommune ikke anledning til at tage stilling til, om det tilbudte tøj havde de rette proportioner.

Med formuleringen ”Derudover er der problemer med proportions forholdene...” finder klagenævnet ikke grundlag for at konstatere, at Ringkøbing-Skjern Kommune tillagde proportionsforholdene betydning ved vurderingen af, om tøjet i øvrigt opfyldte de fastsatte mindstekrav.

Klagenævnet tager derfor ikke påstanden til følge.

Ad påstand 3

Efter det, som er anført ad påstand 1a, var DFD's tilbud konditionsmæssigt, og da DFD havde afgivet tilbuddet med den laveste pris, tager klagenævnet påstanden til følge.

Ad påstand 4

Af forarbejderne til udbudslovens § 171, stk. 4, fremgår, at ordregiverens underretning til tilbudsgivere, som har afgivet et uantageligt tilbud, skal indeholde en begrundelse for, hvorfor deres tilbud er afvist, og at ordregiveren kun er forpligtet til at anføre, hvad der har ført til afvisningen af tilbudsgiverens eget tilbud og derved for forholdet til de krav, som ordregiveren har stillet i udbudsmaterialet.

Ringkøbing-Skjern Kommune angav i tildelingsbeslutningen af 28. marts 2019, at DFD's tilbud ikke levede op til minimumskrav, da busseronnen ikke havde mulighed for justering af vidde i ryggen, og da de hvide T-shirts var gennemsigtige.

Som anført ad påstand 2 er der ikke grundlag for at konstatere, at kommunen tillagde proportionsforholdene betydning ved vurderingen af, om tøjet i øvrigt opfyldte de fastsatte mindstekrav. Ringkøbing-Skjern Kommune anførte de mindstekrav, som DFD's tilbud efter kommunens vurdering ikke opfyldte.

Kommunen har herefter ikke henvist til forhold, der ikke lovligt kunne tillægges betydning ved tildelingsbeslutningen, og har i øvrigt anført det, som kommunen har lagt vægt på ved beslutningen.

Klagenævnet tager herefter ikke påstanden til følge.

Ad påstand 6

Efter det, som er anført ad påstand 1a, var DFD's tilbud ikke ukonditions-mæssigt. Klagenævnet tager derfor påstanden om annullation af tildelingsbeslutningen til følge.

Ad påstand 5

Klagenævnet kan efter klagenævnslovens § 10, stk. 2, afgøre en sag i realiteten helt eller delvist. Hvis klagenævnet kun behandler en klage delvist, tager klagenævnet ikke stilling til alle de påstande, som klageren har nedlagt.

Under hensyn til, at klagenævnet har taget påstand 1a til følge, og at klagenævnet på dette grundlag har bestemt, at tildelingsbeslutningen skal annulleres, tager klagenævnet ikke stilling til påstand 5.

Herefter bestemmes:

Ad påstand 1a

Ringkøbing-Skjern Kommune har handlet i strid med principperne om ligebehandling og gennemsigtighed i udbudslovens § 2, stk. 1, ved at afvise DFD's tilbud som ukonditions-mæssigt.

Ad påstand 3

Ringkøbing-Skjern Kommune har handlet i strid med principperne om ligebehandling og gennemsigtighed i udbudslovens § 2, stk. 1, og med udbudslovens §§ 161 og 162, stk. 1, ved at tildele rammeaftalen til Berendsen, selv om Berendsen ikke har afgivet det økonomisk mest fordelagtige tilbud på grundlag af det fastsatte tildelingskriterium i udbudsbetingelsernes punkt 1.12.

Ringkøbing-Skjern Kommunes beslutning af 28. marts 2019 om at indgå kontrakt med Berendsen Textil Service A/S annulleres.

Klagenævnet tager ikke påstand 2 og 4 til følge.

Klagenævnet tager ikke stilling til påstand 5.

Ringkøbing-Skjern Kommune skal inden 14 dage efter modtagelsen af denne kendelse betale 50.000 kr. i sagsomkostninger til De Forenede Dampvaske-rier A/S.

Klagegebyret tilbagebetales.

Erik P. Bentzen

Genpartens rigtighed bekræftes.

Maiken Nielsen
specialkonsulent